

CYNGOR GWYNEDD

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	22 TACHWEDD 2012
TEITL	CYNNYRCH YR ADAIN ARCHWILIO MEWNOL
PWRPAS YR ADRODDIAD	AMLINELLU GWAITH YR ADAIN ARCHWILIO MEWNOL AM Y CYFNOD HYD AT 30 MEDI 2012
AWDUR	DEWI MORGAN, UWCH REOLWR ARCHWILIO A RISG
GWEITHREDIAD	DERBYN YR ADRODDIAD, SYLWEBU AR Y CYNNWYS A CHEFNOGI'R ARGYMHELLION SYDD EISIOES WEDI'U CYFLWYNO I'R GWASANAETHAU PERTHNASOL ER GWEITHREDIAD

I. CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae'r adroddiad yma yn crynhoi gwaith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Awst 2012 hyd at 30 Medi 2012.

2. GWAITH A GWBLHAWYD YN Y CYFNOD

- 2.1 Cwblhawyd y gwaith canlynol yn y cyfnod hyd at 30 Medi 2012:

Disgrifiad	Nifer
Adroddiadau am Archwiliadau o'r Cynllun Gweithredol	14
Adroddiadau Eraill (memoranda ayb)	2
Adolygiadau Grant	5

Ceir manylion pellach ar y gwaith yma yng ngorff yr adroddiad hwn ac yn yr atodiadau amgaeëdig.

2.2 Adroddiadau Archwilio

2.2.1 Mae'r tabl canlynol yn gosod allan yr archwiliadau o'r cynllun a gwblhawyd yn y cyfnod hyd at 30 Medi 2012, gan ddangos y categori barn perthnasol a chyfeiriad i'r atodiad perthnasol.

TEITL	ADRAN	GWASANAETH	BARN	ATODIAD
Penodi Ymgynghorwyr Rheoli, Adran Addysg	Addysg		B	Atodiad 1
Penodiadau Llanw	Addysg	Ysgolion	B	Atodiad 2
Gweinyddu Benthyciadau Car	Adnoddau Dynol	Uned Cefnogol	B	Atodiad 3
Cardiau Credyd Barclaycard	Corfforaethol		B	Atodiad 4
System Dyledwyr - Adolygiad o'r Rheolaethau Allweddol	Cyllid	Ariannol	A	Atodiad 5
System Gyflogau - Didyniadau Treth ac Yswiriant Cenedlaethol	Cyllid	Pensiynau a Chyflogau	A	Atodiad 6
System Gyflogau - Paramedrau ac Algorithmau	Cyllid	Pensiynau a Chyflogau	A	Atodiad 7
Goruchwyliaeth Rheolwyr ar Ddyletswydd	Darparu a Hamdden	Glanhau a Gofalwyr Adeiladau	B	Atodiad 8
Trefniadau Gwarchod rhag Legionella	Gofal Cwsmer	Tir ac Eiddo'r Cyngor	B	Atodiad 9
Uned Rheoli Asedau Clientau - Bancio Rhynggrwyd	Gwasanaethau Cymdeithasol		A	Atodiad 10
Gwasanaeth Broceriaeth	Gwasanaethau Cymdeithasol	Busnes	B	Atodiad 11
Gweithdai - Goruchwyliaeth Iechyd a Diogelwch	Priffyrdd a Bwrdeistrefol	Fflyd	B	Atodiad 12
Penodi Contractwyr Peirianyddol	Ymgynghoriaeth Gwynedd	Peirianeg a Rheolaeth Adeiladu	B	Atodiad 13
Pontydd	Ymgynghoriaeth Gwynedd	Peirianeg a Rheolaeth Adeiladu	B	Atodiad 14

2.2.2 Mae categorïau barn yr adroddiadau yn datgan y canlynol:

- Barn "A" Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle, a'u bod wedi eu dilyn.
- Barn "B" Mae rheolaethau mewn lle, a gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol gan fod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau.
- Barn "C" Ni ellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol gan na ellir dibynnu ar y rheolaethau mewn lle, ond ni ddarganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth.
- Barn "CH" Ni ellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol gan nad oes rheolaethau derbyniol yn bodoli, a darganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth hyn.

2.2.3 Yn ogystal â'r uchod, cynhaliwyd yr archwiliadau isod lle cynhyrchwyd memorandwm yn hytrach nag adroddiad llawn, a ni roddwyd categori barn:

- **Rheolaethau TG Systemau Treth Cyngor, Budd-daliadau a Treth Di-annedd (Dilyniant i archwiliad SAC) (Cyllid).** Daeth yr adroddiad *Accounts Audit – General IT Controls: Council Tax, Housing & Council Tax Benefits and National Non-Domestic Rates (NNDR)*, a gyhoeddwyd ym mis Awst 2010, i sylw Archwilio Mewnol yn gyntaf yn ystod Ebrill 2012 trwy law gan Swyddfa Archwilio Cymru, gyda cais i ystyried yr argymhellion a'u gweithrediad. Deallir mai cyfyngedig oedd dosbarthiad yr adroddiad gwreiddiol. Profwyd pedwar allan o'r saith argymhelliad yn ystod yr archwiliad yma. Bydd y meysydd sydd yn cael sylw y tri argymhelliad arall, sef rheoli newid a pharhad gwasanaeth, yn cael sylw penodol o fewn archwiliadau yng Nghynllun Archwilio Mewnol 2012/13 ac felly bydd modd mynegi barn am ddeilliannau'r argymhelliad yma wrth adrodd ar ddarganfyddiadau yr archwiliadau hynny. O'r pedwar argymhelliad a brofwyd, gwelwyd bod gweithrediad wedi bod ar ddau ohonynt, gydag un yn y broses o gael ei gyflawni ac un heb ei weithredu hyd yma.
- **Tai Gofal Ychwanegol (Gwasanaethau Cymdeithasol).** Mae Cynllun Archwilio Mewnol 2012/13 y Gwasanaethau Cymdeithasol yn cynnwys yr archwiliad o ddatblygiad Tai Gofal Ychwanegol. Gwelir bod Cymdeithas Tai Clwyd a Cyngor Gwynedd wedi nodi amcanion ar y cyd i ddarparu llety mewn Tai Gofal Ychwanegol ar gyfer pobl hŷn. Byddai'r tai hyn yn cynnwys amryw o weithgareddau ar gyfer y tenantiaid ac ar gyfer pobl ddibreswyl. Erbyn Medi 2012 roedd Tai Gofal Ychwanegol Awel y Coleg wedi cael eu hadeiladu ar safle yn Y Bala, ac yn cynnwys 23 uned gyda dwy ystafell, a 7 uned gydag un ystafell. Ymchwiliwyd i rôl Cyngor Gwynedd fel rhan o'r bartneriaeth yma gyda Cymdeithas Tai Clwyd a'r dyletswyddau ynghlwm â'r gytundeb. O ystyried y gytundeb sy'n bodoli rhwng Cymdeithas Tai Clwyd a Chyngor Gwynedd, y casgliad yw nad oes risgiau ychwanegol i'r Cyngor gyda'r cynllun yma y tu hwnt i risgiau arferol comisiynu neu ddarparu gofal i bobl hŷn.

2.3 Grantiau

2.3.1 Adolygwyd gweithdrefnau gweinyddol y grantiau canlynol yn ystod y cyfnod:

- Grant Blas am Oes (*Addysg*)
- Grant Gofal Plant Ysgolion Ffocws Cymunedol (*Addysg*)
- Grant Fframwaith Iechyd a Lles Anifeiliaid (*Rheoleiddio*)
- Grant Canolfan Monitro Arfordir Cymru (*Rheoleiddio*)
- Grant Gwasanaeth Trafnidiaeth Lleol (*Rheoleiddio*)

2.3.2 Nid yw'r ffaith fod Archwilio Mewnol wedi adolygu'r grantiau yma yn golygu na fydd archwilwyr allanol o Swyddfa Archwilio Cymru neu gyrff eraill yn cynnal archwiliadau o'r grantiau yma hefyd. Fodd bynnag, disgwylir fod y gwaith y mae Archwilio Mewnol, a'r sicrwydd y bu'n bosib ei ddatgan am yr amgylchedd reolaeth, yn golygu y bydd angen llai o waith archwilio gan y cyfundrefnau hyn. Bydd hyn, yn ei dro, yn golygu lleihad yn y ffioedd y bydd yn rhaid i'r Cyngor ei dalu am archwiliadau allanol.

2.4 Archwiliadau Dilyniant

2.4.1 Mae'r rhestr isod yn dangos yr Adroddiadau Barn 'C' neu 'CH' a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio fel atodiadau i'r adroddiadau chwarterol, lle nad yw'r adroddiad dilyniant wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor eto. Mae'r rhestr yn dangos y dyddiad sy'n darged cwblhau pob un o'r archwiliadau dilyniant hyn:

Targed Cwblhau: Chwarter yn diweddu 31 Rhagfyr 2012

Recrwtio – Profion Hunaniaeth
Comisynu ar y Cyd gyda BILIPBC
Diogelwch TG mewn Ysgolion

Targed Cwblhau: Chwarter yn diweddu 31 Mawrth 2013

Uned Trwyddedu
Diogelwch Gwybodaeth
Lleihau Baich Gwaith Athrawon

3. GWAITH AR Y GWEILL

3.1 Roedd y gwaith canlynol ar y gweill ar 1 Hydref 2012.

3.2 Adroddiadau Drafft wedi eu rhyddhau

- Mesurau Perfformiad Gwasanaethau Cymdeithasol - Cywirdeb Data Craidd (*Gwasanaethau Cymdeithasol*)
- Swyddogaethau yn y Broses Monitro Gwariant Cyfalaf (*Strategol a Gwella*)

3.3 Archwiliadau yn mynd rhagddynt

- Grant Addysg ôl-16 (*Addysg*)
- Asiantaeth Cefnffyrdd - anfonebau rhwng cynghorau (*Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru*)
- Cofnodi a Rheoli Gwyliau (*Corfforaethol*)
- Cynllunio'r Gweithlu (*Corfforaethol*)
- NFI (Y Fenter Twyll Genedlaethol) (*Corfforaethol*)
- Swyddogaethau Rheolwyr Safle (*Corfforaethol*)
- Trefniadau Ymdrin â Gohebiaeth (*Corfforaethol*)
- Budd-daliadau Dewisol (*Cyllid*)
- Derbynn incwm mewn swyddfeydd (*Cyllid*)
- System Budd-daliadau - Adolygiad o'r Rheolaethau Allweddol (*Cyllid*)
- Rheolaeth Cronfeydd Answyddogol (*Darparu a Hamdden*)
- Clybiau Ieuenctid (*Economi a Chymuned*)
- Rheoli Contractau - Adfywio Canol Blaenau Ffestiniog (*Economi a Chymuned*)
- Gwasanaethau Cymdeithasol - Gwireddu Arbedion (*Gwasanaethau Cymdeithasol*)
- Llety i Bobl Ifanc yn gadael gofal (*Gwasanaethau Cymdeithasol*)
- Safon 7 y Fframwaith Comisiynu (*Gwasanaethau Cymdeithasol*)
- Trefniadau Contractio Gwasanaethau Cymdeithasol (*Gwasanaethau Cymdeithasol*)

4. ARGYMHELLIAD

4.1 Gofynnir i'r Pwyllgor dderbyn yr adroddiad hwn ar waith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Awst 2012 i 30 Medi 2012, sylwebu ar y cynnwys yn ôl dymuniad yr aelodau, a chefnogi'r argymhellion sydd eisoes wedi'u cyflwyno i reolwyr y gwasanaethau perthnasol er gweithrediad.

PENODI YMGYNGHORWYR RHEOLI, ADRAN ADDYSG Addysg

Bwriad yr Archwiliad

Gwirio fod ystyriaeth yn cael ei roi i addasrwydd penodi ymgynghorwyr rheoli o fewn yr Adran Addysg yn hytrach na'u cyflogi ar y gyflogres.

Cwmpas yr Archwiliad

Gwirio rhestr o ymgynghorwyr sydd wedi eu defnyddio gan yr Adran Addysg a sicrhau bod profion statws cyflogaeth wedi eu hystyried cyn eu penodi. Gwirio hefyd fod trefniadau caffael priodol yn bodoli wrth eu penodi.

Adnabuwyd yr ymgynghorwyr drwy echdynnu adroddiad o'r cyfriflyfr yn nodi holl anfonebau'r Adran Addysg. Yna, aethpwyd drwy'r rhestr i adnabod enwau unigolion a allai fod yn ymgynghorwyr potensial, oedd wedi derbyn dros £5,000.

Prif Ddarganfyddiadau

Dim ond un achos gwelwyd lle 'roedd unigolyn wedi ei phenodi fel ymgynghorydd. 'Roedd yr unigolyn yma wedi ymddeol o'r Adran Addysg. Ni aethpwyd trwy'r prosesau caffael perthnasol i benodi'r unigolyn yma ar gyfer y gwaith. Er bod rhesymeg dros benodi'r unigolyn, nid oedd gwaith wedi ei wneud i weld os oedd cwmni neu bersonau perthnasol eraill a fyddai wedi gallu cyflawni'r gwaith ac felly dim modd o sicrhau'r gwerth gorau am arian i'r Cyngor. Nodir fod newidiadau personél wedi bod o fewn yr Adran ers i'r gwaith ymgynghorol yma gael ei gyflawni.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol yn y drefn o benodi Ymgynghorwyr Rheoli, Adran Addysg gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid cadw cofnod o'r penderfyniad dros benodi ymgynghorydd hunangyflogedig neu eu rhoi ar y gyflogres.**
- **Dylid sicrhau fod Rheolau Gweithdrefn Contractau'r Cyngor yn cael eu dilyn.**
- **Dylid ymdrechu i geisio talu anfonebau o fewn 10 diwrnod gwaith o'u derbyn yn unol â chyfarwyddiadau Llywodraeth Cymru.**

PENODIADAU LLANW

Addysg

Bwriad yr Archwiliad

Sicrhau fod trefniant priodol o benodi athrawon llanw o ran eu derbyn i fod ar restr gymeradwy'r Cyngor yn ogystal â sicrhau mai athrawon oddi ar y rhestr gymeradwy yn unig sy'n cael eu dewis ar gyfer gwaith llanw mewn ysgol.

Cwmpas yr Archwiliad

Gwirio fod dogfennau cefnogol priodol ar gyfer yr athrawon llanw sydd ar y rhestr gymeradwy yn ogystal â gwirio trefniadau gweinyddol sydd ynghlwm i'r broses.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd fod rheolaeth fewnol dda ar y cyfan yn bodoli o fewn yr Uned Contractau a Chyflogau'r Adran Addysg, ond mae rhai meysydd lle y gellid tynhau ychydig ar y rheolaeth. Deallir fod swyddog newydd wedi ei phenodi yn ystod y flwyddyn i ymgymryd â'r dyletswyddau o sicrhau fod datganiadau CRB yn cael eu derbyn cyn i'r athrawon llanw ddechrau cyflenwi ac o dderbyn geirdaon. Bydd hyn felly o gymorth i liniaru'r risg o unrhyw unigolyn amhriodol yn gweithio ar eu pen eu hunain gyda phlant a phobl ifanc.

Un o'r prif argymhellion yn yr adroddiad yma yw'r gofyn i ail-wneud gwiriadau CRB yn unol ag ymarfer da, sef pob tair blynedd. Bydd hyn yn gymorth i sicrhau mai athrawon addas yn unig sy'n cael parhau i fod ar restr llanw'r Cyngor. Eto, deallir fod trafodaeth ar y gweill ynglŷn â hyn.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol yng ngweinyddiaeth penodiadau llanw gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid sicrhau fod dau eirida'n cael ei dderbyn ar gyfer unigolion sy'n ceisio i fod ar y rhestr athrawon llanw.**
- **Dylid sicrhau fod datganiad CRB yn cael ei dderbyn ar gyfer unrhyw athro llanw cyn iddynt ddechrau gweithio mewn ysgol.**
- **Dylid adnewyddu gwiriadau CRB yn gyfnodol.**
- **Dylid creu canllawiau penodi athrawon llanw i'w gylchredeg i Benaethiaid ysgolion yr Awdurdod.**
- **Dylai swyddogion perthnasol fynychu cwrs Diogelu Data'r Cyngor.**

GWEINYDDU BENTHYCIADAU CAR

Adnoddau Dynol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod y broses o weinyddu ceisiadau am fenthyciad car yn cydymffurfio â Rheolau Gweithdrefn Ariannol y Cyngor a'r canllaw 'Trefn y Cynllun Cymorth i Brynu Car' a bod y Cyngor yn derbyn dogfennaeth ddigonol gyda'r ceisiadau yn ogystal â sefydlu cytundeb gyda'r unigolyn. Yn ogystal, sicrhau fod trefniadau priodol mewn lle ar gyfer adhawlio'r benthyciad.

Cwmpas yr Archwiliad

Dethol sampl o geisiadau benthyciadau car a gwirio mai ceisiadau awdurdodedig yn unig a broseswyd. Gwirio os proseswyd y ceisiadau yn unol â'r rheolau a gwirio os derbyniwyd dogfennaeth ddigonol gyda'r ceisiadau. Cadarnhau bod y trefniadau ar gyfer cyfrifo ac adhawlio benthyciadau yn ddigonol ac yn cydymffurfio â'r rheolau a sicrhau bod cytundeb yn cael ei sefydlu ar gyfer pob benthyciad.

Prif Ddarganfyddiadau

Ar y cyfan gwelwyd fod trefniadau cadarn yn eu lle ar gyfer gweinyddu benthyciadau car. Defnyddir ffurflen gais safonol ar gyfer ceisiadau; roedd ffurflen gais wedi ei chyflwyno ac yn gyflawn ar gyfer pob benthyciad car yn y sampl. Yn ogystal, mae gan y Cyngor gytundeb safonol a gaiff ei sefydlu rhwng y Cyngor a'r ymgeisydd am fenthyciad.

Ar gyfer pob benthyciad yn y sampl, gwelwyd bod cyfrifiad y benthyciad yn gywir a'r gyfradd llog priodol wedi ei ddefnyddio, a bod symiau'r ad-daliadau'n gywir ac yn cael eu didynnu o gyflogau'r swyddogion yn fisol.

Nodwyd, fodd bynnag, fod dau fersiwn wahanol o'r ddogfen 'Trefn y Cynllun Cymorth i Brynu Car' yn ymddangos ar y Mewnwrwyd.

Defnyddir system electronig gan yr Adran Adnoddau Dynol ar gyfer prosesu a gweinyddu ceisiadau benthyciadau car a gwelwyd bod y dogfennau cywir a chyflawn yn unol â'r cynllun yn y mwyafrif o'r sampl a ddedolwyd. Er hyn, adnabuwyd ambell achos lle nad oedd tystiolaeth a dogfennau digonol ar ffeil gan y Gwasanaethau Cefnogol o fewn Adnoddau Dynol er mwyn sicrhau bod y benthyciad car yn cydymffurfio â'r rheoliadau.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol yn nhrefniadau gweinyddu benthyciadau car gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid diweddarau tudalennau mewnwrwyd Adnoddau Dynol i sicrhau mai rheoliadau cyfredol "Trefn y Cynllun Cymorth i Brynu Car" yn unig sy'n ymddangos.**
- **Dylid paratoi rhestr wirio o'r dogfennau perthnasol y dylai'r Gwasanaethau Cefnogol fod wedi'i dderbyn gyda phob cais am fenthyciad car a'i gwblhau ar gyfer pob cais benthyciad car sy'n cael ei dderbyn.**

CARDIAU CREDYD BARCLAYCARD

Corfforaethol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod rheolaethau priodol yn bodoli dros ddyroddi cardiau credyd i swyddogion; bod unrhyw ddefnydd o'r cardiau yn cydymffurfio â Rheolau Gweithdrefn Ariannol y Cyngor a bod gweithdrefnau rheolaethol cadarn wedi eu sefydlu.

Cwmpas yr Archwiliad

Adolygu'r trefniadau dros ddyroddi cardiau credyd, a gwirio bod defnydd priodol o'r cardiau a bod trefniadau priodol ar gyfer delio â datganiadau misol gan ddadansoddi trafodion mis Mawrth 2012. Cadarnhau bod unrhyw wariant a wneir yn ddilys a bod dogfennaeth ddigonol i gefnogi'r holl drafodion a bod unrhyw wariant wedi ei gyfeirebu'n gywir yn y cyfriflyfr ariannol. Adolygu unrhyw bolisiau/canllawiau a sefydlwyd i reoli defnydd o gardiau credyd.

Prif Ddarganfyddiadau

Darganfuwyd bod rheolaeth dda dros gardiau credyd y Cyngor gyda phroses ffurfiol wedi ei sefydlu i swyddogion ymgeisio am a derbyn cerdyn credyd. Mae'n angenrheidiol i ddeiliaid cerdyn credyd arwyddo datganiad yn cadarnhau eu bod yn derbyn Rheoliadau Cardiau Credyd y Cyngor ac mai eu cyfrifoldeb hwy yw diogelwch y cerdyn credyd sydd yn eu mediant. Yn ogystal, gwelwyd tystiolaeth bod y cardiau credyd a dyroddwyd wedi eu cymeradwyo gan y Pennaeth Cyllid yn unol â gofynion Rheolau Gweithdrefn Ariannol y Cyngor.

Mae'r ddogfen 'Rheoliadau Cardiau Credyd' yn amlygu'r hyn sy'n ddisgwyliedig ar gyfer rheolaeth cardiau credyd, ond gellir eu cryfhau ymhellach trwy gynnwys cymal o beth fuasai goblygiadau camddefnyddio'r cerdyn a sut i sicrhau diogelwch y cerdyn wrth archebu ar-lein. Mynegodd nifer o ddeiliaid a gweinyddwyr cardiau credyd eu bod yn cael trafferthion derbyn derbynneb/anfoneb TAW dilys gan rai cwmnïau a dalwyd drwy gerdyn credyd. Gwelwyd bod pob ymgais yn cael ei wneud i geisio meddu ar y ddogfennaeth berthnasol.

Tynnwyd sylw'r archwilwyr i nifer fychan o drafodion gwariant oedd yn ymddangos y tu hwnt i bolisiau'r Cyngor. Gan nad oedd y trafodion hyn wedi eu cynnwys yn sampl yr archwiliad yma, bydd y materion hyn yn derbyn sylw mewn archwiliad ar wahân.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol yng ngweinyddiaeth cardiau credyd Barclaycard gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid ychwanegu i'r 'Rheoliadau Cardiau Credyd' beth fuasai goblygiadau camddefnyddio cerdyn credyd y Cyngor, e.e. achos disgyblu.**
- **Dylid ymgynghori â'r Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth fel y gellir cynnwys yn y 'Rheoliadau Cerdyn Credyd' gymal yn manylu ar sicrhau diogelwch manylion cerdyn credyd wrth archebu ar-lein, e.e. SSL - Secure Socket Layer.**
- **Er mwyn osgoi dyblygu gwaith, dylai'r Gwasanaeth Cefnogol ddiddymu'r angen i gwblhau 'Archeb Swyddogol' ond yn hytrach addasu'r 'Cais i Ddefnyddio Cerdyn Credyd' gyda'r wybodaeth ychwanegol berthnasol.**

SYSTEM DYLEDWYR - ADOLYGIAD O'R RHEOLAETHAU ALLWEDDOL Cyllid

Bwriad yr Archwiliad

Mae Cod Ymarfer Archwilio Archwilwydd Cyffredinol Cymru, Ebrill 2010, yn datgan y bydd archwilwyr allanol yr Awdurdod (Swyddfa Archwilio Cymru), wrth gynnal eu harchwiliad o gyfrifon y Cyngor, yn dibynnu lle'n bosib ar waith Archwilio Mewnol (ac eraill). O ganlyniad i hyn, mae'r Protocol ar y Cyd rhwng y gwasanaeth Archwilio Allanol a'r gwasanaeth Archwilio Mewnol, a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Archwilio ar 17 Tachwedd 2011, yn datgan:

10. Fel rhan o'i rôl allweddol o ran cyflwyno adroddiadau ar ddigonolrwydd rheolaeth fewnol a darparu sail ar gyfer Datganiad Llywodraethu Blynyddol yr awdurdod, y mae'n rhaid ei gyhoeddi gyda datganiad cyfrifon blynyddol y Cyngor, disgwylir i'r gwasanaeth Archwilio Mewnol brofi rheolaethau allweddol systemau ariannol pwysig y Cyngor yn flynyddol.

Caiff trefniant y system dyledwyr ei ystyried yn "system ariannol pwysig" yn unol â diffiniad Swyddfa Archwilio Cymru. Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod y ddyletswydd o godi anfonebau ar gwsmeriaid wedi eu dynodi i swyddogion awdurdodedig gyda'r wybodaeth yn ymddangos yn y cyfriflyfr yn gyflawn a chywir yn ogystal â sicrhau bod yr incwm yn a dderbynnir yn cael ei gyfeirebu'n briodol a bod cysoniadau yn cael eu cynnal ar sail reolaidd. Hefyd, sicrhau bod trefniadau priodol mewn lle dros adennill a dileu dyledion gyda gwybodaeth yn cael ei ddarparu i reolwyr.

Cwmpas yr Archwiliad

Gwirio pa swyddogion sydd gyda'r ddyletswydd o godi a dosbarthu anfonebau i gwsmeriaid gan ddethol sampl o'r anfonebau a gwirio bod y wybodaeth yn ymddangos yn y cyfriflyfr ariannol yn gywir. Gwirio fod unrhyw incwm mae'r Cyngor yn ei dderbyn yn cael eu postio yn y cyfriflyfr a bod cysoniad yn cael ei gwblhau'n rheolaidd. Gwirio os yw'r trefniadau adennill wedi'i ddogfennu a bod monitro adennill yn cymryd lle gan wirio os yw'r trefniadau ddileu dyledion yn cydymffurfio a'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol. Gwirio bod monitro incwm yn erbyn cyllidebau yn cymryd lle.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd fod prosesau, gweithdrefnau a gwahaniad dyletswyddau priodol mewn lle ar gyfer casglu dyledion. Mae'r broses o greu dyled ar y cyfan yn cael ei weithredu gan y gwasanaethau perthnasol, gyda'r adfer yn cael ei weithredu a'i gyd-gordio gan y Gwasanaeth Incwm. Gwelwyd fod gweithdrefnau mewn lle gan y Gwasanaeth Incwm er mwyn gohebu â dyledwyr ynghyd â'r Gwasanaeth Cyfreithiol ac asiantaethau casglu. Adolygwyd sampl o ddyledion o 2011/12 y bu mewn anghydfod a gwelwyd tystiolaeth fod y Gwasanaeth Incwm yn gweithredu a chofnodi ar y system ac ar ffeiliau papur. Adolygwyd sampl o ddyledion oedd wedi eu dileu yn ystod 2011/12 a gwelwyd fod y camau wedi eu cymryd a'r awdurdodaeth am ddiddymu yn unol â'r disgwyl.

Barn yr Archwiliad

(A) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol yn Rheolaethau Allweddol y System Dyledwyr gan fod y rheolaethau mewn lle ar y cyfan, ac y gellir dibynnu arnynt. Fodd bynnag, cynigir un argymhelliad:

- **Dylid creu gweithdrefn o gynhyrchu adroddiadau sydd yn amlygu'r dyledion mewn anghydfod yn gyfnodol (e.e. yn fisol) fel ymdrech i sicrhau nad oes eitemau amhriodol yn eu plith.**

SYSTEM GYFLOGAU - DIDYNIADAU TRETH AC YSWIRIANT CENEDLAETHOL Cyllid

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod didyniadau treth ac yswiriant cenedlaethol unigolion a delir drwy'r amrywiol gyflogresi'n gyflawn a chywir a bod trefniadau a rheolaethau digonol yn bodoli dros ddiweddarau paramedrau a thalu'r didyniadau i drydydd parti.

Cwmpas yr Archwiliad

Gwirio cywirdeb paramedrau'r system a sicrhau bod gwahaniad dyletswyddau digonol yn bodoli rhwng y prosesau; dethol sampl o unigolion a chadarnhau bod eu didyniadau treth ac yswiriant cenedlaethol yn gywir ynghyd â sicrhau bod y defnydd o godau treth ac yswiriant cenedlaethol dros dro o fewn cyfyngiad amser a bod y didyniadau'n cael eu talu i drydydd parti'n amserol ac yn gywir.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd fod mesurau mewn lle gan y Cyngor i gofnodi didyniadau priodol ar gyfer treth ac yswiriant gwladol. Nodwyd fod y system a defnyddir yn cael ei gefnogi gan gyflenwr sydd yn achrededig gan Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi.

Nodwyd fod blaenoriaeth priodol yn cael ei roi gan y Gwasanaeth Cyflogau i sicrhau fod codau treth a graddfeydd yswiriant gwladol ar gyfer staff yn gywir a felly bod y didyniadau yn briodol. Adolygwyd y didyniadau ar gyfer sampl o gyflogau ar draws y cyflogresi gan eu cymharu â'r symiau disgwylidig, a cafwyd hwy yn gywir. Gwelwyd fod prosesau a rheolaethau priodol i sicrhau fod y symiau sydd yn cael eu trosglwyddo i Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi yn gywir ac amserol.

Barn yr Archwiliad

(A) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol didyniadau treth ac yswiriant cenedlaethol o'r System Gyflogau gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle, a'u bod wedi eu dilyn.

SYSTEM GYFLOGAU - PARAMEDRAU AC ALGORITHMMAU Cyllid

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod paramedrau'r System Gyflogau'n cael eu diweddarau'n briodol a chywir i sicrhau cywirdeb taliadau cyflogau i weithwyr y Cyngor ynghyd â gwirio trefniadau rheolaethol dros algorithmau'r system gan gynnwys y prosesau i profi ac awdurdodi unrhyw newidiadau.

Cwmpas yr Archwiliad

Bydd yr archwiliad yn cynnwys gwirio cywirdeb paramedrau'r system er sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi; cadarnhau bod gwahaniad dyletswyddau digonol yn bodoli rhwng prosesau mewnbynnu ac awdurdodi amrwyaethau i baramedrau ac algorithmau ynghyd â gwirio unrhyw adroddiadau eithriad perthnasol a gynhychir.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd fod y newidiadau i baramedrau statudol, megis didyniadau treth ac Yswiriant Gwladol, yn cael eu hymgorffori o fewn bwletin diwedd blwyddyn gan gyflenwyr y system cyflogau, sydd yn achrededig gan Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Nodwyd fod trefn o fewn y Gwasanaeth Cyflogau i wirio cywirdeb rhain.

Mae newidiadau sydd yn berthnasol i Cyngor Gwynedd yn unig, e.e. codiadau cyflog, yn cael eu mewnbynnu gan reolwyr y Gwasanaeth Cyflogau gyda trefn gwirio mewn lle. Nid yw newidiadau i baramedrau yn cael eu nodi mewn adroddiad eithriad, fodd bynnag mae'r cyfwng hawliau yn reolaeth lliniarol i sicrhau bod rheolaeth dros yr addasiadau i'r paramedrau.

Adolygwyd prif baramedrau'r system drwy gasglu allbrintiau o osodiadau ac yna eu cymharu â gwybodaeth o ffynonellau annibynnol a cafwyd hwy yn gywir. Gwiriwyd sampl o daliadau cyflog ar hap, er mwyn sicrhau bod y symiau tal sylfaenol, goramser a chyfraniadau pensiwn yn cyd-fynd â'r hyn oedd yn ddisgwyliedig. Gwelwyd fod pob un o'r sampl hyn yn gywir.

Barn yr Archwiliad

(A) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol ym mharamedrau ac algorithmau y System Gyflogau gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle, a'u bod wedi eu dilyn.

GORUCHWYLIAETH RHEOLWYR AR DDYLETSWYDD Darparu a Hamdden

Bwriad yr Archwiliad

Sicrhau bod trefniadau cadarn mewn lle ar gyfer goruchwyliaeth Rheolwyr ar Ddyletswydd mewn Canolfannau Hamdden.

Cwmpas yr Archwiliad

Gwirio bod Rheolwyr ar Ddyletswydd yn ymgymryd â'u dyletswyddau ac yn cyflawni eu swyddogaethau yn unol â'r disgwyl. Archwiliwyd sampl o pedwar Canolfan Hamdden sef Canolfan Hamdden Arfon (Caernarfon), Canolfan Hamdden Glan Wnion (Dolgellau), Canolfan Hamdden Plas Silyn (Penygroes) ac Canolfan Hamdden Glaslyn (Porthmadog).

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelir bod engreiffiau o ymarfer da a rheolaeth oddi fewn goruchwyliaeth Rheolwyr ar Ddyletswydd. Fodd bynnag, gwelwyd bod rhai o faterion goruchwyliaeth angen sylw pellach, sef sicrhau bod canllawiau / polisiau wedi eu cynhyrchu i gynorthwyo y Rheolwyr ar Ddyletswydd gyda'i gwaith, a dylid sicrhau bod trefniadau monitro mewn lle gan y Rheolwyr ar gyfer defnydd o'r wê gan bod risg uchel yn y mater hwn.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb goruchwyliaeth Rheolwyr ar Ddyletswydd gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid trefnu anfon copi arall o'u swydd ddisgrifiad i'r Rheolwyr ar Ddyletswydd sydd heb eu harwyddo a'u dychwelyd i Adnoddau Dynol, a sicrhau bod y rhain yn cael eu harwyddo a'u hanfon yn ôl i Adnoddau Dynol fel cadarnhad fod y rheolwyr yn derbyn a deall eu cynnwys.**
- **Dylid sicrhau bod canllawiau yn cael eu cynhyrchu gan yr Adran yn manylu ar ddyletswyddau Rheolwyr ar Ddyletswydd.**
- **Dylai Rheolwr y Ganolfan arwyddo a dyddio'r taflenni monitro i ddangos eu bod wedi eu gwirio. Yn ychwanegol dylid cynnal gwiriadau ar hap i sicrhau bod safon y gwaith yn dderbyniol. Dylid nodi'r dyddiadau y gwneir hyn, ac arwyddo'r ffurflen fel cadarnhad.**
- **Dylid sicrhau bod Rheolwyr y Canolfannau Hamdden yn derbyn adroddiadau o ddefnydd o'r we yn rheolaidd e.e. wythnosol, yn eu gwirio i sicrhau nad oes camddefnydd ac yna'n dyddio ac arwyddo'r adroddiad i gadarnhau bod y gwiriadau wedi eu cyflawni.**
- **Dylid sicrhau bod trefn gadarn mewn lle gan yr Adran ar Rheolwyr i sicrhau eu bod yn gwerthuso yn flynyddol.**

TREFNIADAU GWARCHOD RHAG LEGIONELLA

Gofal Cwsmer

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod gan y Cyngor weithdrefnau digonol yn eu lle ar gyfer rheoli risg legionella a chlefyd y lleng filwyr yn sefydliadau'r Cyngor, a sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth berthnasol a chanllawiau Gweithgor Iechyd a Diogelwch (*Health and Safety Executive*).

Cwmpas yr Archwiliad

Adolygu'r gweithdrefnau a'r rhaglen rheoli risg legionella a chlefyd y lleng filwyr a gwirio os yw asesiadau risg yn cydymffurfio â gofynion yr HSE. Gwirio os yw unrhyw risgiau sy'n cael eu hadnabod yn derbyn sylw priodol a gwirio mai swyddogion cymwysedig sydd yn y rôl rheoli risg legionella a chlefyd y lleng filwyr.

Ni fydd yr archwiliad yn cynnwys cyfrifoldebau rheolwyr safle oherwydd bydd y testun yn derbyn sylw yn yr archwiliad "Swyddogaethau Rheolwyr Safle" sy'n rhan o gynllun Archwilio Mewnol 2012-13.

Prif Ddarganfyddiadau

Yn dilyn archwiliad gan yr Uned Iechyd a Diogelwch yn 2009 i mewn i'r digwyddiad legionella ym Mhwl Nofio Bangor, adnabuwyd bod y Cyngor wedi gweithredu ar yr argymhellion a wnaethpwyd. O ganlyniad i oedi ym mhenodiad Syrffewr Diogelwch Adeiladau yn yr Uned Eiddo, bu oediad yn y broses tendro i benodi cwmni cymwysedig i gwblhau asesiadau risg legionella yn sefydliadau'r Cyngor. Fodd bynnag, mae'r cynllun asesu risg legionella o fewn sefydliadau'r Cyngor bellach yn ei le ac yn parhau, gyda'r targed o orffen y cynllun yn unol â'r cynllun gwreiddiol, gyda sefydliadau risg uchel eisoes wedi derbyn asesiad risg legionella.

Gwelwyd bod sefydliadau'r Cyngor yn derbyn asesiad risg safonol sydd yn cydymffurfio â'r deddfwriaethau perthnasol a gwneir argymhellion i gywiro unrhyw ddiffygion a adnabyddir.

Mae'r Cyngor bellach yn darparu hyfforddiant 'Rheoli Safle'n Ddiogel' ar gyfer eu rheolwyr safle sydd yn rhan o'r pecyn hyfforddiant corfforaethol.

Mae'r asesiad risg legionella yn darparu cyfundrefn rheolaeth argymhelledig ar gyfer sefydliadau er mwyn rheoli risg legionella, gyda threfniadau mewn lle yn yr Uned Eiddo i gwblhau'r gyfundrefn yma ar sefydliadau risg uchel y Cyngor yn fisol. Fodd bynnag, nid oes trefniadau mewn lle i'r gyfundrefn rheolaeth argymhelledig ar gyfer holl sefydliadau'r Cyngor.

Derbyniodd yr archwiliwr daenlen gan yr Adran Rheoleiddio o'r tyrau oeri a chynhwysyddion anweddu sy'n bresennol o fewn ffiniau'r awdurdod. Mae hyn yn ofynnol yn ôl y 'Rheoliadau Hysbysu am Dyrau Oeri a Chydwysyddion Anweddu 1992'.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb yng ngweinyddiaeth trefniadau gwarchod rhag Legionella gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylai'r Syrffewr Diogelwch Adeiladau a'r Rheolwr Diogelwch Adeiladau ymgymryd â'r broses gwerthuso a chwblhau ffurflen H4 er mwyn sicrhau bod eu cymhwysterau wedi eu cofnodi ar fas data hyfforddi corfforaethol y Cyngor.**
- **Dylid derbyn tystysgrifau yswiriant gan y darparwr yn flynyddol i wirio bod eu polisi yswiriant yn ddigonol ac yn unol â'r hyn sy'n ofynnol yn y cytundeb.**

UNED RHEOLI ASED AU CLIENTAU - BANCIO RHYNGR WYD

Gwasanaethau Cymdeithasol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw adolygu'r mesurau a'r trefniadau mewn perthynas â'r system fancio rhyngwr yd er mwyn sicrhau bod y rheolaethau mewnol yn gadarn.

Cwmpas yr Archwiliad

Adolygu trefniadau diogelwch y system o safbwynt technoleg, mynediad a gweithrediadau awdurdodedig. Sicrhau fod yr Uned Rheoli Asedau Clientau yn cydymffurfio gyda chanllawiau a thelerau'r banc wrth ddefnyddio'r system fancio rhyngwr yd. Sicrhau nad oes gan unrhyw swyddog heb awdurdod fynediad i'r system fancio rhyngwr yd a bod trefn gadarn yn bodoli ar gyfer awdurdodi trosglwyddiadau. Sicrhau fod trefn gadarn ar gyfer monitro cyfrifon y cleientiaid yn bodoli er mwyn sicrhau bod y cyfrifon banc yn cael eu cadw'n gyfredol.

Prif Ddarganfyddiadau

Darganfuwyd fod rheolaethau cryf mewn lle gan yr Uned Rheoli Asedau Cleientau ar gyfer y system fancio dros y wê. Gwelwyd fod y defnydd a wneir o'r system fancio yn ddiogel o safbwynt technoleg. Darganfuwyd fod trefniadau gweinyddiaeth briodol ar gyfer holl agweddau defnyddwyr y system fancio electronig; mae hawliau penodol wedi ei dyrannu ar gyfer pob defnyddiwr y system. Gwelwyd fod mesurau mewn lle petai methiant ar y system fancio rhyngwr yd.

Barn yr Archwiliad

- (A) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd o briodoldeb yn nhrefniadau'r Uned Rheoli Asedau Clientau ar gyfer y system fancio dros y wê gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle, a'u bod wedi eu dilyn.**

GWASANAETH BROCCERIAETH **Gwasanaethau Cymdeithasol**

Bwriad yr Archwiliad

Sicrhau fod rheolaethau yn eu lle yn y Gwasanaeth Brocceriaeth er mwyn cael sicrwydd am briodoldeb ei drefniadau wrth ddewis darparwyr gofal cartref ar ran yr Awdurdod.

Cwmpas yr Archwiliad

Gwirio os yw'r Gwasanaeth Brocceriaeth yn cydymffurfio â'u canllawiau / polisiau a gwirio os yw defnyddwyr y cynllun yn derbyn gofal sydd o safon dderbyniol.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelir bod enghreifftiau o ymarfer da a rheolaeth oddi fewn i'r Gwasanaeth Brocceriaeth. Fodd bynnag, gwelir bod rhai materion oddi fewn y gwasanaeth sydd angen sylw pellach, sef sicrhau bod canllawiau'r gwasanaeth yn cael eu cymeradwyo, trefniadau clir mewn lle ar gyfer cyflenwi absenoldebau, a phroses pendant a chlir ar gyfer cau achosion. Oherwydd hyn, dylid cymryd camau priodol i gryfhau'r trefniadau o fewn y maes a archwiliwyd.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol y Gwasanaeth Brocceriaeth gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylai'r Tîm Brocceriaeth gyflwyno'r llawlyfr i Reolwr Comisiynu er mwyn iddo gael ei gymeradwyo.**
- **Dylid cadw cofnod bod y Swyddogion Brocceriaeth wedi darllen a deall llawlyfr y Gwasanaeth Brocceriaeth, unwaith y bydd wedi cael ei gymeradwyo.**
- **Dylid sicrhau bod llawlyfr y Gwasanaeth Brocceriaeth yn nodi'n glir y trefniadau i'w dilyn er mwyn cwblhau dyletswyddau'r swyddogion petaent yn absennol yr un pryd.**
- **Dylai'r Gweithwyr Cymdeithasol wneud pob ymdrech i ddefnyddio'r system goleuadau traffig yn briodol wrth ddanfôn y ceisiadau i'r Gwasanaeth Brocceriaeth.**
- **Dylid ystyried gyrru e-bost i Uwch Reolwyr y Gwasanaeth Darparu er mwyn ceisio sicrhau eu bod yn cyflwyno'r wybodaeth briodol yn rheolaidd i'r Gwasanaeth Brocceriaeth.**
- **Awgrymir dylid gyrru e-bost i'r Gweithwyr Cymdeithasol i'w hatgoffa i hysbysu'r Gwasanaeth Brocceriaeth pan mae achosion angen eu cau.**
- **Dylid sicrhau bod y broses o gau achosion yn cael ei ychwanegu i'r llawlyfr â'r wybodaeth yn cael ei gylchredeg i'r swyddogion perthnasol.**

GWEITHDAI - GORUCHWYLIAETH IECHYD A DIOGELWCH

Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod gweithwyr yng ngweithdai'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn cydymffurfio gyda deddfwriaeth lechyd a Diogelwch ac yn gweithredu yn unol â Pholisi a Chanllawiau'r Cyngor.

Cwmpas yr Archwiliad

Bydd yr archwiliad yn cwmpasu ymweld â'r gweithdai Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol er mwyn gwirio eu trefniadau lechyd a Diogelwch a sicrhau fod y gweithwyr yn ymwybodol o, ac yn gyfarwydd gyda, pholisi a threfniadau lechyd a Diogelwch y Cyngor.

Prif Ddarganfyddiadau

Cynhaliwyd profion archwilio ar 18 o reolaethau mewnol. Dangosodd y profion fod rheolaethau mewnol da yn bodoli mewn 10 o'r rheolaethau hyn. Y prif fater i'w nodi a welwyd yn ystod yr archwiliad oedd nad oedd tystiolaeth fod gan yr Uned Fflyd na'r Uned lechyd a Diogelwch drefniadau mewn lle i ddilyn i fyny unrhyw ddiffyg a amlygwyd yn yr offer/cyfarpar pan archwiliwyd gan gwmnïau allanol.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb yn nhrefniadau goruchwyliaeth ieched a diogelwch y gweithdai gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- Dylid sicrhau fod cyrsiau/hyfforddiant y gweithwyr yn cael eu diweddarau a'u cadw yn gyfredol.
- Dylid sicrhau fod yr offer diffodd tân yn weladwy ac fod mynediad rhwydd atynt.
- Dylai'r cynwysyddion gwastraff gael eu gwagio'n rheolaidd er mwyn sicrhau nad ydynt yn gor lenwi.
- Os yw damwain wedi digwydd o ganlyniad i'r gweithiwr yn peido dilyn cymeradwyaethau'r asesiad risg, dylid dod a hyn i sylw'r gweithiwr.
- Dylid sefydlu trefniadau er mwyn sicrhau fod unrhyw ddiffyg a amlygir i offer/cyfarpar mewn unrhyw adroddiad a dderbynnir o ganlyniad i ymchwiliad annibynnol yn derbyn sylw buan.
- Dylid sicrhau fod cofnod o unrhyw offer/cyfarpar sydd yn hen neu wedi torri ac sydd wedi cael ei waredu o'r gweithdai yn cael ei anfon i Rheolwr y Fflyd.
- Dylid sicrhau fod gweithwyr sydd wedi eu dynodi fel swyddog Cymorth Cyntaf yn derbyn hyfforddiant llawn pob 3 blynedd gyda hyfforddiant adfywiol pob blwyddyn.
- Dylid sicrhau fod cofrestr y Swyddogion Gweinyddol yn cael ei chadw'n gyfredol gyda manylion hyfforddiant diweddaraf y gweithwyr.

PENODI CONTRACTWYR PEIRIANYDDOL Ymgynghoriaeth Gwynedd

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod trefn Ymgynghoriaeth Gwynedd o ddethol contractwyr peirianyddol yn effeithiol a thryloyw.

Cwmpas yr Archwiliad

Llunnir yr adroddiad drwy edrych ar y drefn pwrkasu contractau gwerth uchel (dros £50,000) a'r trefniadau gogyfer pwrkasu gweithiau bychan (gwaith hyd at £50,000) gan sicrhau bod rheolaeth mewn lle gogyfer comisiynu'r gwaith i gontractwyr yn unol â Rheolau Gweithdrefnau Contractau'r Cyngor.

Prif Ddarganfyddiadau

Cynhaliwyd profion archwilio ar 16 o reolaethau mewnol. Dangosodd y profion fod rheolaethau mewnol da yn bodoli mewn 10 o'r rheolaethau hyn. Y prif wendidau a welwyd yn ystod yr archwiliad oedd nad oedd yr Uned Ffyrdd a Chaffael pob tro yn cydymffurfio gyda Rheolau Gweithdrefn Contractau'r Cyngor wrth benodi contractwyr ar gyfer ymgeisio am weithiau rhwng £5,000 a £49,999 a dros £50,000.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb yn nhrefniadau dethol contractwyr peirianyddol yn yr Uned Fflyd a Chaffael gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylai'r Rheolwyr Prosiect gysylltu gyda'r Rheolwr Datblygu Busnes pan mae angen gwahodd contractwyr i brisio am waith sydd ag amcan bris yn is na £50,000 er mwyn dewis gontractwyr oddi wrth y rhestr gymeradwy yn unol â Rheolau Gweithdrefn Contractau'r Cyngor.**
- **Dylai'r Rheolwyr Prosiect hysbysu'r Rheolwr Datblygu Busnes am fanylion y tendrau a dderbyniwyd ynghyd â manylion y tendr llwyddiannus.**
- **Dylid sicrhau fod tystiolaeth ar gael i gadarnhau fod Rheolau Gweithdrefn Contractau'r Cyngor wedi eu dilyn wrth benodi contractwyr.**
- **Dylid sicrhau fod cadarnhad ar y ffeil prosiect i ddangos fod yr holl gontractwr wedi derbyn y tendr yn gyflawn. Mae hyn yn un o'r camau sy'n cael ei awgrymu i rwystro twyll rhwng swyddogion a chontractwr unigol.**
- **Dylid cydymffurfio gyda Rheolau Gweithdrefn Contractau wrth werthuso tendrau a dderbynnir ar gyfer prosiectau sydd gyda gwerth a amcangyfrifir yn £50,000 neu fwy.**
- **Dylai'r Rheolwyr Datblygu Busnes gynllunio holiadur mesur perfformiad allweddol sydd yn addas ar gyfer cynnal y rhestr gymeradwy o gontractwyr.**
- **Ar ddiwedd y prosiect dylai'r Rheolwr Datblygu Busnes a'r Rheolwr Prosiect perthnasol gyfarfod i drafod cynnwys yr holiadur mesur perfformiad allweddol ar gyfer perfformiad y contractwr.**

PONTYDD Ymgynghoriaeth Gwynedd

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod gan Ymgynghoriaeth Gwynedd Gofrestr Asedau ar gyfer y pontydd sydd ar rwydwaith ffyrdd a bod trefn ddethol contractwyr ar gyfer cynnal a chadw'r pontydd yn effeithiol a thryloyw.

Cwmpas yr Archwiliad

Llunnir yr adroddiad drwy edrych ar y drefn o reoli a chynnal y gofrestr asedau a sut mae'r Uned Adeiladwaith yn pwrcasu contractau gwerth uchel (dros £50,000) a'r trefniadau gogyfer pwrcasu gweithiau bychan (gwaith hyd at £50,000) gan sicrhau bod rheolaeth mewn lle gogyfer comisiynu'r gwaith i gontractwyr yn unol â Rheolau Gweithdrefnau Contractau'r Cyngor.

Prif Ddarganfyddiadau

Darganfuwyd fod rheolaethau cadarn mewn lle gan yr Uned Adeiladwaith ar gyfer pontydd. Gwelwyd fod Cofrestr Asedau yn bodoli ar gyfer pontydd yng Ngwynedd; gwelwyd fod y gofrestr yn gynhwysfawr ond fod angen sicrhau ei fod yn gyfredol. Darganfuwyd fod trefn effeithiol ar gyfer dethol contractwyr; fodd bynnag gwelwyd fod gwallau yn y broses hon. Oherwydd hyn, dylid cymryd y camau priodol i gryfhau'r rheolaethau sydd mewn lle ar hyn o bryd o fewn yr Uned Adeiladwaith.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb mewn perthynas â Pontydd gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid sicrhau fod yr holl wybodaeth am y pontydd yn cael eu trosglwyddo i'r system BridgeStation cyn gynted ac sydd bosibl er mwyn sicrhau fod gwybodaeth lawn ar gyfer pob pont yn cael ei gynnwys yn y system.**
- **Dylai'r Uned Adeiladwaith gynnwys cyfiawnhad ac eglurhad digonol yn y ffolderi er mwyn esbonio pam fod y contractwr wedi eu dewis ar gyfer y prosiectau.**
- **Dylai'r Uned Adeiladwaith sicrhau eu bod yn derbyn dyfynbrisiau gan gontractwyr ar gyfer holl waith caiff ei ddethol tu allan i'r Fframwaith; dylid derbyn dyfynbris ar gyfer unrhyw waith yn cynnwys gwaith o achos brys.**
- **Ar hyn o bryd nid oes unrhyw drefniadau ar gyfer cylchdroi contractwyr. Buasai'n ymarfer da petai'r Uned Adeiladwaith yn cadw cofnod o faint o waith caiff ei benodi i bob contractwr er mwyn sicrhau nad oes unrhyw gwmni yn derbyn ffafriaeth amhriodol.**
- **Dylid cadw cofnod yn ffolder y prosiectau o sut dewiswyd contractwyr i'w gwahodd i gynnig dyfynbris. Yn unol â Rheolau Gweithdrefn Contractau dylid cadw cofnodion o bwy a roddir y contract iddynt, a'r rhesymau dros hynny (y pris isaf neu'r cynnig sy'n rhoi'r gwerth gorau i'r Cyngor a pham), fel bod modd dangos gwerth gorau ac uniondeb y broses.**